

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

TAKTISET PERIAATTEET RAJAVARTIOLAITOKSEN SUORITTAMASSA METSÄSTYKSEN VALVONNASSA

Kandidaatin tutkielma

Kadetti
Ville Pietilä

Kadettikurssi 98
Rajavartio-opintosuunta

Maaliskuu 2014

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi	Linja
Kadettikurssi 98	Rajavartio-opintosuunta
Tekijä	
Kadetti Ville Pietilä	
Tutkielman nimi	
Taktiset periaatteet rajavartiolaitoksen suorittamassa metsästyksen valvonnassa	
Oppiaine, johon työ liittyy	Säilytyspaikka
Taktiikka	Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika Maaliskuu 2014	Tekstisivuja 34 Liitesivuja 7
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Rajavartiolaitos on yksi metsästyksen valvontaa suorittavista viranomaisista. Varsinkin Pohjois-Suomessa Rajavartiolaitos suorittaa paljon metsästyksen valvontaa rajojenvalvonnan ohella. Metsästyksen valvontaa on tutkittu varsin vähän, etenkin viranomaisten näkökulmasta. Tämä tutkielma onkin ensimmäinen, jossa Rajavartiolaitoksen suorittamaa metsästyksen valvontaa tutkitaan taktiikan näkökulmasta.</p> <p>Tutkielman tutkimusongelmaksi muodostui tutkia sodankäynnin taktisten periaatteiden, aktiivisuuden, yksinkertaisuuden ja voimien taloudellisen käytön, soveltumista Rajavartiolaitoksen suorittamaan metsästyksen valvontaan, sekä niiden vaikutusta rajavalvontapartion toimintaan. Tutkielma rajattiin käsittelemään metsästyksen valvontaa partion päivittäistoiminnassa Kainuussa Kuhmon rajavartioaseman alueella.</p> <p>Tutkielman aineisto kerättiin useista erityyppisistä lähteistä, kuten Raja- ja merivartiokoulun opetusmateriaalista ja keväällä 2013 järjestetyn erävalvonta seminaarin materiaaleista. Aineistoa täydennettiin ja tarkennettiin kyselyllä, joka osoitettiin Kuhmon rajavartioasemalla työskenteleville rajavartiomiehille.</p> <p>Keskeisimpänä tuloksena todettiin, että aktiivisuus nousee kaikkein merkittävimpään rooliin päivittäistoiminnassa suoritettavassa metsästyksen valvonnassa. Muiden valittujen taktisten periaatteiden rooli ei ole niin suuri. Mielestäni merkittävin havainto kuitenkin on se, ettei asiasta löydy tieteellistä tutkimusta. Tämän vuoksi tutkimustyön aikana nousi esille useita jatko-tutkimusmahdollisuuksia, joita toivottavasti hyödynnetään tulevissa taktiikan tutkimuksissa.</p>	
AVAINSANAT	
Metsästyksen valvonta, taktiset periaatteet, aktiivisuus, yksinkertaisuus, voimien taloudellinen käyttö, päivittäistoiminta	

TAKTISET PERIAATTEET RAJAVARTIOLAITOKSEN SUORITTAMASSA METSÄSTYKSEN VALVONNASSA

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET	2
1.2	TUTKIELMAN RAJAUKSET	3
1.3	LÄHDEMATERIAALI	3
1.4	MENETELMÄT	5
2	TÄRKEIMMÄT KÄSITTEET JA TUTKIELMAN TAKTINEN NÄKÖKULMA	7
2.1	METSÄSTÄJÄT JA KAINUU TOIMINTA YMPÄRISTÖNÄ	7
2.2	KUHMON RAJAVARTIOASEMA	8
2.3	TAKTISET PERIAATTEET YLEISESTI	8
2.4	AKTIIVISUUS	10
2.5	YKSINKERTAISUUS	11
2.6	VOIMIEN TALOUDELLINEN KÄYTTÖ	11
2.7	METSÄSTYKSEN VALVONTA JA MUUT TOIMIJAT	12
2.8	METSÄSTYSRIKOKSET JA RIKKEET	14
3	METSÄSTYKSEN VALVONNAN TAKTIIKKAA.....	16
3.1	METSÄSTYKSEN VALVONNAN SUUNNITTELU RAJAVARTIOASEMAN TASOLLA	16
3.2	METSÄSTYKSEN VALVONTA PARTION PÄIVITTÄISTOIMINNASSA	18
4	TAKTISTEN PERIAATTEIDEN ILMENEMINEN ESIMERKKITAPAUKSISSA KUHMON RAJAVARTIOASEMAN ALUEELLA	24
4.1	TAPAUS 1	24
4.2	TAPAUS 2	25
4.3	TAPAUS 3	26
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
5.1	KEHITETTÄVÄÄ	29
5.2	JATKOTUTKIMUSMAHDOLLISUUDET	30
	LÄHTEET	32
	LIITTEET.....	35

TAKTISET PERIAATTEET RAJAVARTIOLAITOKSEN SUORITTAMASSA METSÄSTYKSEN VALVONNASSA

1 JOHDANTO

Metsästyksen valvonta aihealueena on laaja ja sen parissa tehdään paljon työtä. Suurelta osin tehty työ ei näy mediassa ulkopuolisille. Työ tapahtuu maastossa metsästäjien ja luonnossa liikkujien parissa. Suurpetojen salametsästystapaukset ja metsästyslain muutokset ovat tuoneet aiheen mediaan, ja herättäneet keskustelua varsinkin metsästyksen valvonnan pienistä resursseista¹. Vuonna 2011 metsästyslakia uudistettiin ja otettiin käyttöön laki törkeästä metsästysrikoksesta². Tämä uudistus toi poliisille lisäkeinoja puuttua salametsästyksen. Keskustelua metsästyksen valvonnan kehittämistä ja lisäämisestä ovat nostaneet esille Riistanhoitoyhdistykset ja erilaiset kampanjat kuten Luontoliiton susiryhmän – Salakaadot seis!³. Erimielisyyksiä ympäristötutkijoiden ja Metsästäjäliiton välillä on erityisesti salametsästyksen laajuudesta ja siihen syyllistyvistä⁴.

Henkilökohtaisesti pidän aihetta mielenkiintoisena omien harrastusteni sekä aiheen ajankohtaisuuden takia. Olen harrastanut metsästystä viisitoista vuotta ja seuran metsästysaiheisia keskusteluita päivittäin. Käynnissä olevat keskustelut salametsästyksestä ja siitä, miten viranomaiset vastaavat siihen, lisäävät mielenkiintoa. Tutkielmassa haluan selvittää, miten Rajavartiolaitos suorittaa metsästyksen valvontaa.

Tässä tutkielmassa metsästyksen valvontaa tutkitaan taktiikan näkökulmasta, tarkemmin sanottuna tutkielmaan valittujen kolmen sodankäynnin taktisen periaatteen näkökulmasta. Tutkielmaan on valittu käsiteltäväksi seuraavat taktiset periaatteet: aktiivisuus, yksinkertaisuus ja

---

¹ http://yle.fi/uutiset/metsastysrikosten_valvonta_puhutti_eduskuntaa/5659360 30.1.2014

² 232/2011 Laki rikoslain 48 a luvun muuttamisesta

³ <http://www.salakaadotseis.fi/>

voimien taloudellinen käyttö. Kyseessä on kandidaatin tutkielmaksi varsin poikkeava taktiikan tutkielma, koska sodankäynnin taktisia periaatteita sovelletaan rauhanajan toimintaan.

Tutkielmassa nousevat useassa kohtaa esille Rajavartiolaitokseen kohdistuvat säästötoimenpiteet. Rajavartiolaitoksen talouden sopeuttamisohjelman 2013–2017 mukaisesti rajojen valvonnasta vähennetään määrärahoja 10 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Lapin, Kainuun ja Pohjois-Karjalan hallintoyksikköjen alueelta vähennetään rajojen valvonnasta 180 henkilötyövuotta. Säästötoimenpiteiden takia rajojen valvonnassa tullaan keskittymään ydintehtäviin ja esimerkiksi erävalvontaan käytettävät resurssit vähenevät.⁵

1.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Päätutkimusongelmana on tutkia sodankäynnin taktisten periaatteiden, aktiivisuuden, yksinkertaisuuden ja voimien taloudellisen käytön, soveltumista Rajavartiolaitoksen suorittamaan metsästyksen valvontaan, sekä niiden vaikutusta rajavalvontapartion toimintaan. Tutkimusongelman perusteella muodostetut tutkimuskysymykset ovat:

Pääkysymys

Miten aktiivisuus, yksinkertaisuus ja voimien taloudellinen käyttö ilmenevät metsästyksen valvonnan suunnittelussa ja toteutuksessa?

Alakysymykset

Miten vuodenaika vaikuttaa metsästyksen valvonnan suunnitteluun ja toteuttamiseen?

Mitkä ovat partion toimenpiteet tarkistettaessa metsästyksen luvallisuutta ja laillisuutta?

Tutkijan ennakkokäsityksen perusteella voimien taloudellinen käyttö liittyy vahvasti valvonnan kohdentamiseen. Ensimmäisen alakysymyksen avulla pyritään selvittämään, miten metsästyksen valvontaa kohdennetaan ajallisesti. Toisen alakysymyksen avulla pyritään selvittämään, mitä toimenpiteitä partio suorittaa käytännössä ja ovatko ne ”yksinkertaisuuden” periaatteen mukaisia.

---

⁴ yle.fi/uutiset/suurin_osa_salakaataajista_aktiivimetsastajia_-_ilmiolla_hiljainen_hyvaksynta/6530449
16.1.2014

⁵ Asko Ainoa, 17.12.2013, oppitunti, rajavartiolaitoksen talouden sopeuttamisohjelma

1.2 Tutkielman rajaukset

Tutkimus rajataan käsittelemään metsästyksen valvonnan suunnittelua ja toteuttamista Kainuun rajavartioston alueella. Kainuun alue on valittu kohdealueeksi, koska alueella metsästyksen harrastaminen on aktiivista ja myös metsästysturismia on paljon. Kainuun rajavartioston alueelta tarkemmin tarkasteltavaksi on valittu Kuhmon rajavartioasema. Kuhmon rajavartioasema on valittu, koska Kuhmon alueella selvitetiin useita metsästysrikoksia vuosina 2012 ja 2013. Tutkimuksen ulkopuolelle rajataan rikostutkinta metsästysrikoksissa ja yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa tehtävät valvontaiskut.

Tarkasteltavaksi ajankohdaksi tutkimukselle on rajattu syksy, tarkemmin aikaväli elokuun loppusta syyskuun loppuun. Tälle aikavälille sijoittuvat tärkeimpien metsästettävien riistaeläinten metsästyskausien aloituspäivät: *20. elokuuta vesilintujen metsästys, 1.9 metsäjänis ja rusakko, 10.9 metsäkanalinnut ja 28.9 hirvi*⁶. Kyseisellä aikavälillä alueella on liikkeellä eniten metsästäjiä koko metsästysvuoden sisällä ja siksi myös valvonnalle on eniten tarvetta.

Metsästyksen valvonnan suunnittelun näkökulma rajataan rajavartioaseman tasolle ja toteutus rajavalvontapartion päivittäistoiminnaksi. Käsiteltäviksi taktisiksi periaatteiksi on valittu aktiivisuus, yksinkertaisuus ja voimien taloudellinen käyttö. Kyseisten taktisten periaatteiden perusteet tulevat sodankäynnin taktiikoista, mutta tutkimuksessa niitä sovelletaan rauhanajan toimintaan. Edellä mainitut kolme tekijää on valittu tutkijan ennakkokäsitysten perusteella. Tutkimustyön alussa tutustuin taktisiin periaatteisiin ja valitsin kolme mielestäni metsästyksen valvontaan sopivinta periaatetta. Tässä vaiheessa en ollut vielä tutkinut metsästyksen valvontaa. Valintaa tuki se, että kyseiset periaatteet ovat tuttuja suomalaisesta sotilaskoulutuksesta ja soveltuvat pienen joukon, kuten rajavalvontapartion, toimintaan.

Erävalvonnan osalta tutkimus on rajattu käsittelemään vain metsästyksen valvontaa. Tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu kalastuksenvalvonta, maastoliikenteenvalvonta sekä luonnon-suojelu. Metsästyksen valvonnan käsittely on rajattu partion päivittäistoiminnan yhteydessä suorittamaan valvontaan ja sen suunnitteluun.

1.3 Lähdemateriaali

Metsästyksen valvontaa on tutkittu varsin vähän eikä tutkimusmateriaalia muutenkaan löydy paljoa. Parhaita tietolähteitä ovat erävalvonnan parissa työskentelevät henkilöt. Aiheesta löy-

⁶ <http://riista.fi/metsastys/metsastysajat> (vuoden 2013 metsästysajat)

tyy kattava säädöspohja, joka määrittää metsästäjien oikeudet ja viranomaisten tehtävät. Metsästys ja metsästäjän oikeudet ja velvollisuudet on määritelty tarkasti lainsäädännössä.

Sodankäynnin taktisia periaatteita on tutkittu runsaasti sekä Suomessa että muualla maailmassa. Varsinkin taktiikan laitoksen omista julkaisuista löytyy kattavat tiedot eri taktisista periaatteista ja selitykset niille. Haastetta taktiikan tutkimuksen osalta on luonut se, että taktiset periaatteet käsittelevät usein sodankäyntiä. Tässä tutkimuksessa sodankäynnin taktisia periaatteita on sovellettu rauhanajan toimintaan.

Sotilaallisten taktisten perusteiden käsitteiden avaamisessa on käytetty lähteenä pääasiassa Taktiikan laitoksen julkaisuja. Tärkeimpinä lähteinä ovat toimineet Mika Huttusen teokset ”Monimutkainen taktiikka” ja ”Näkökulmia taktiikkaan - taktiikan käsite ja taktiikan keinot tulkinnan kohteena”. Julkaisuisaan Huttunen tarkastelee sotilaallisen taktiikan käsitettä ja keinoja osana sotataittoa ja taistelua⁷. Tutkimuksessaan Huttunen päämäärä on tuottaa taktinen lähtökohta ja perusteet operaatiotaitoon ja taktiikkaan liittyvälle jatkotutkimukselle⁸.

Rajavalvonnan taktiikkaa tutkittaessa lähteenä käytettiin Raja- ja Merivartiokoulun opetusmateriaalia. Käytetty materiaali oli kadettien opetussuunnitelmaan kuuluvan rajavalvonnan perusteet -opintojakson opetusmateriaalia. Apuna käytettiin myös opintojaksoon kuuluneissa harjoituksissa ja työharjoitteluissa saatua tietoa.

Kappaleessa neljä käsitellään esimerkkitapauksina Kuhmon rajavartioaseman alueella tapahtuneita metsästysrikoksia. Lähteinä on käytetty tapauksista tehtyjä esitutkintapöytäkirjoja. Esitutkintapöytäkirjat on saatu Kainuun rajavartioston esikunnasta. Esimerkkitapausten osalta on käytetty myös Kainuun rajavartioston julkaisemia tiedotteita. Tapauksista on muodostettu esitutkintapöytäkirjojen perusteella tiivistetty kuvaus ja tutkittu valittujen sotilaallisten taktisten periaatteiden ilmenemistä tapauksissa.

Tutkielman materiaalia tarkennettiin ja täydennettiin kyselyllä. Kysely toteutettiin internetissä Webropol-ohjelmalla. Kysely sisälsi viisitoista avointa kysymystä, jotka käsittelivät metsästyksen valvonnan suunnittelua, tilannekuvaa ja käytännön toteutusta Kuhmon rajavartioasemalla. Kysely suunnattiin Kuhmon rajavartioasemalle kolmelle rajavartiomiehelle, jotka toimivat metsästyksen valvonnan ydinryhmässä. Kaikilla henkilöillä on vuosien työkokemus ra-

---

⁷ Huttunen, M. (2005): *Näkökulmia taktiikkaan – taktiikan käsite ja taktiikan keinot tulkinnan kohteena*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Taktiikan laitos, julkaisusarja 3, Taktiikan työpapereita n:o 1/2005. s.3

javartijana ja kokemusta erävalvonnasta. Kyselyn vastaukset analysoitiin sisällön analyysin keinoin. Käytetyt kysymykset löytyvät liitteestä 1.

1.4 Menetelmät

Tutkielmassa käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää. ”*Laadullinen (kvalitatiivinen) lähestymistapa pyrkii kuvaamaan jotain toimintaa, ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä osallistuvien henkilöiden tulkintojen kautta.*”⁹

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kirjallisuustutkimusta. Kirjallisuustutkimus menetelmänä on tiedon keräämistä, luokittelua ja analysointia.

Tutkielmassa tietojen analysointimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia. Tämän menetelmän avulla analysoidaan lähdemateriaalia ja selitetään sekä pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Sisällönanalyysissa pyritään kuvaamaan dokumenttien sisältöä sanallisesti. Siinä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Tutkittavasta ilmiöstä pyritään muodostamaan tiivistetty kuvaus. Tässä tutkielmassa sisällönanalyysi on toteutettu aineistolähtöisesti.¹⁰

Tutkielman viitekehystenä toimii metsästyksen valvonta. Sisällönanalyysin ohella tutkimusmenetelmänä käytettiin teemoittelua. ”*Teemoittelu on usein ensimmäinen lähestymistapa tutkittavaan aineistoon. Aineistosta pyritään löytämään tutkimusongelman kannalta olennaisia aiheita. Teemoja voidaan vertailla keskenään ja niiden esiintymistä aineistossa analysoida. Teemoittelu ei ole pelkästään sitaattien esittämistä teemoittain, vaan tutkijan on analysoitava ja esitettävä omia johtopäätöksiä.*”¹¹ Tutkimusongelman ja viitekehysten perusteella tutkielman tärkeimmiksi teemoiksi nousivat aktiivisuus, yksinkertaisuus, voimien taloudellinen käyttö ja päivittäistoiminta.

Olen etsinyt aineistosta eri teemoja kuvaavia tekijöitä, joista on pyritty sisällönanalyysin avulla muodostamaan tiivistetty kuvaus. Johtopäätökset on pyritty tekemään sillä perusteella, miten eri tekijät vaikuttavat viitekehystenä toimivaan metsästyksen valvontaan.

---

⁸ Sama s.10

⁹ Huttunen, Mika ja Metteri, Jussi: Ajatuksia operaatiotaidon ja taktiikan laadullisesta tutkimuksesta, Julkaisusarja 2, Taktiikan asiatietoa n:o 1/2008, s. 34

¹⁰ Sama s.55

¹¹ Sama s. 54

Tiedot on kerätty tutustumalla aiempiin tutkimuksiin, jotka käsittelevät taktisia periaatteita. Tiedot metsästyksen valvonnasta on kerätty Raja- ja Merivartiokoulun opetusmateriaaleista sekä Kainuun rajavartioston materiaaleista. Tärkeänä tiedonlähteenä on toiminut maaliskuussa 2013 Rovaniemellä järjestetty erävalvonnan seminaari.

2 TÄRKEIMMÄT KÄSITTEET JA TUTKIELMAN TAKTINEN NÄKÖKULMA

2.1 Metsästäjät ja Kainuu toiminta ympäristönä

Metsästyksiä on harjoitettu Suomessa aina, alkuun elinkeinona ja nykyään pääasiassa harrastuksena. Metsästyksiä on Suomen suosituimpia harrastuksia. Sitä harrastavat nuoret ja vanhat sukupuolesta riippumatta. Metsästäjien piiriin kuuluu myös paljon poliiseja ja rajavartiomiehiä, joilla on metsästyksenvalvontaan liittyviä virkatehtäviä.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos suorittaa vuosittain kyselytutkimusta metsästäjille koko Suomessa. Suomi on jaettuna Suomen riistakeskuksen aluetoimistojen alueiksi. Tässä luvussa on käytetty aineistona Kainuun aluetoimiston alueella asuvien metsästäjien vastauksia.¹²

Koko Suomessa riistanhoitomaksunsa vuonna 2011 maksoi 311 853 ja näistä metsästä n. 234 100 metsästäjää. Vuonna 2011 riistanhoitomaksunsa Kainuun alueella maksoi 16 687 metsästäjää, näistä kyseisenä vuonna metsästä n. 13 900. Näiden lukujen perusteella Kainuun aluetoimiston alueella metsästäjiä oli 0,8/km². Vesilintuja Kainuun alueella metsästä 5 100, metsäkanalintuja 11 900, pienriistaa 12 600 ja hirvieläimiä 8 000 metsästäjää.¹³

Metsästäjä 2008 -tutkimuksen mukaan metsästäjille on tärkeää kuulua metsästyssseuraan, ja vain alle viidennes metsästäjistä ei kuulu mihinkään seuraan. Metsästäjillä yleisin ase on haukko ja kaikkiaan metsästäjillä Suomessa on noin 1 143 700 luvanvaraista asetta. Metsästäjät uskovat, että metsästyksen julkisuuskuva ja sen hyväksyttävyyttä parantavat ensisijassa esimerkiksi metsästäjien apu viranomaisille kolarihirvien jäljittämisessä tai vahinkoyksilöiden poistamisessa. Yleisesti metsästäjien suhtautuminen viranomaisiin on myönteistä.¹⁴

Kainuun rajavartioston toimialuetta on Kainuu ja Koillismaa. Kainuun rajavartioston alueella on viisi rajavartioasemaa: Kortessalmi, Kuhmo, Kuusamo, Suomussalmi ja Vartiussalmi. Alueesta valtaosa on valtion metsiä, joihin paikallisilla on metsästysoikeus. Lisäksi Metsähallitus myy alueelle vuosittain tuhansia lupia, joita käyttävät ulkopaikkakuntalaiset metsästäjät. Kainuun ja Koillismaan alueella on 20 kohdetta, joihin metsähallitus myy metsästyslupia.

¹² Metsästyksiä 2011 (2012), Tilastoja 5/2012, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki

¹³ Sama

2.2 Kuhmon rajavartioasema

Kuhmon rajavartioaseman vahvuus maaliskuussa 2014 oli 5+21. Vahvuus käsittää neljä upseeria, yhden rajavartiomestarin ja 21 rajavartiomiestä. Lisäksi rajavartioasemalla on kuusi rajakoiraa. Rajavartiomiehistä kolme on nimetty metsästyksen valvonnan ydinryhmään.¹⁵

Kuhmon rajavartioasemalla on käytössä seitsemän partioajoneuvoa, yhdeksän moottorikelkkaa ja kaksi mönkijää. Tukikohtaverkosto valtakunnan rajalla on hyvä, samoin rajavartioaseman toimitilat Kuhmon Jämäksessä.¹⁶

Kuhmon rajavartioaseman tehtävänä on vastata rajaturvallisuuden ylläpidosta ja muista lakisääteisistä valvontatehtävistä toimialueellaan. Rajavartioaseman painopisteenä ovat Rajakan ja Karikankaan suunnat sivustoineen. Rajojen valvonta tapahtuu Kuhmon kuntakeskukseen ja rajan välisellä noin 50 km kertaa 115 km kokoisella alueella (LIITE2). Pääasiassa partiointi tapahtuu valtakunnan rajalla ja raja-alueen läheisellä tiestöllä.¹⁷

2.3 Taktiset periaatteet yleisesti

”Operaatiotaidon sekä taktiikan tutkimus sekä tutkimusmenetelmät” -oppikirjan mukaan taktiikan käsite on määritelty seuraavasti:

- Taktiikka on oppi taistelun käymisestä
- Taktiikka on oppi taistelun voittamiseksi¹⁸

Taktiikan laitoksen julkaisussa ”Näkökulmia taktiikkaan – taktiikan käsite ja taktiikan keinot tulkinnan kohteena” taktiikka on määritelty seuraavasti: ”*Taktiikka on tehtävän toteuttamiseen asetettujen resurssien ja keinojen optimaalista suunnittelua sekä sovellettua käyttöä päämäärien saavuttamiseksi taistelussa. Taktiikka edellyttää taisteluun liittyvien keinojen tuntemista ja taitoa soveltaa niitä käytännössä.*”¹⁹

¹⁴ Suomalainen metsästäjä 2008 (2009), Selvityksiä 19/2009, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki

¹⁵ Henkilökohtainen tiedonanto, Kuhmon rajavartioaseman päällikkö, yliluutnantti Jouko Kinnunen 26.2.2014

¹⁶ Sama

¹⁷ Sama

¹⁸ Iskanius Markku, operaatiotaidon sekä taktiikan tutkimus sekä tutkimusmenetelmät, MPKK:n julkaisusarjat N.o 1/1997, s.10 ja s.34

¹⁹ Huttunen, M. (2005) s.46

Komppanian taisteluohjeessa kerrotaan mielestäni hyvin taktisista periaatteista: ”Komppanian päällikkö tukeutuu taistelua johtaessaan yleisiin taktisiin periaatteisiin. Nämä ovat taistelun käymiseen liittyviä ajasta, paikasta, asejärjestelmistä riippumattomia yleisiä toimintaperiaatteita, joita noudattamalla taistelun menestyksekkäs käyminen on mahdollista²⁰.” Samalla tavoin taktisia periaatteita voidaan käyttää toimintaperiaatteina rauhanajan toiminnassa. Rauhanajan toiminnassa ja sen suunnittelussa toimintaperiaatteita harvoin mielletään taktisiksi periaatteiksi, mutta tutkimalla esimerkiksi rajavalvonnan taktiikkaa löytää siitä helposti eriaisia taktisia periaatteita.

Taktiset periaatteet ovat sodankäynnin yleisperiaatteita, joilla kuvataan erilaisia taisteluliikkeitä ja sodankäynnin periaatteita. Huttunen on julkaisussaan ”Monimutkainen taktiikka” tutkinut eri aikakausien ja maiden taktiikkaa ja koonnut listan, joka käsittää 25 taktista periaatetta²¹. Huttusen mukaan ”periaatteet voidaan jakaa määrällisesti ja ajallisesti pysyvimpiin periaatteisiin, hajaperiaatteisiin ja erikoistapauksiin. Pysyvimmät periaatteet ovat:

- voimien vaikutuksen keskittäminen
- yllätys
- hyökkäyksellisyys tai aktiivisuus
- päämäärä
- voimien taloudellinen käyttö
- turvallisuus²²”

Hajaperiaatteet taas ovat:

- ”yksinkertaisuus
- sota- tai taisteluliike
- johtamisen yhtenäisyys
- jatkuvan vuorovaikutuksen organisointi ja ylläpito
- henkisten ja fyysisten voimavarojen täydellinen hyödyntäminen
- toiminnan vapaus
- menestyksen hyväksikäyttö
- olosuhteiden hyväksikäyttö
- liikkuvuus
- hallinnollinen tuki
- joustavuus
- menettelytapojen kehittäminen²³”

²⁰ Komppanian taisteluohje, Edita Prima Oy Helsinki 2008, s.18

²¹ Huttunen Mika, Monimutkainen taktiikka, julkaisusarja 1, Nro. 2/2010

²² Huttunen (2010) s.164

²³ Huttunen (2010) s.165

Tutkimuksessaan Huttunen toteaa että pysyvimmät periaatteet esiintyvät useimpien tutkittujen maiden ohjesäännöissä. Hajaperiaatteet taas esiintyvät vain yksittäisten tai muutamien maiden ohjesäännöissä. Erikoistapaukset taas ovat esiintyneet vain yhdessä tai muutamassa Huttusen käyttämässä lähteessä.²⁴

2.4 Aktiivisuus

Aktiivisuus, aloitteellisuus ja hyökkäyksellisyys tarkoittavat usein samaa taktiikan tieteellisessä tutkimuksessa. Sotilastaktiikasta puhuttaessa aktiivisuus ja aloitteellisuus liitetään usein hyökkäykseen. Sun Tzun mukaan voittamattomuus perustuu puolustukseen ja voiton mahdollisuus taas hyökkäykseen.²⁵ Carl Von Clausewitzin mukaan taas hyökkäyksellisyys ei ole sodankäynnin peruseriaate, mutta Clausewitz kuitenkin korostaa aktiivisuuden merkitystä erityisesti puolustustaistelussa. Puolustajan tulisi olla aktiivinen ja mahdollisuuksien mukaan vaikuttaa viholliseen vastahyökkäyksillä.²⁶

Aktiivisuuden periaatteina sodankäynnissä ovat aloitteen vieminen viholliselta ja sen pitäminen, vihollisen pysäyttäminen ja liikkeenrajoittaminen sekä iskeminen ylivoimalla vihollisen heikkoihin kohtiin.²⁷ Aloitteellisuus voidaan nähdä sekä fyysisenä että henkisenä keinona vaikuttaa viholliseen. Omalla aktiivisella toiminnalla vaikeutetaan vihollisen toimintaa ja luodaan sille henkistä painetta.

Rauhanajan toimintaan peilattuna aktiivisuuden yleisiä periaatteita täytyy tutkia ja tulkita hie- man eri näkökulmasta. Suoritettaessa metsästyksen valvontaa vihollinen ei ole vihollinen vaan metsästäjä, jonka toimintaa valvotaan. Myöskään sotilaallisia keinoja, kuten hyökkäyksiä ja vastahyökkäyksiä, ei voida käyttää. Aktiivisuus täytyy kuitenkin näkyä toiminnassa, koska toiminta-alue on laaja ja valvottava metsästäjäjoukko suuri. Aktiivisuus näkyy esimerkiksi partion omatoimisuutena tarkastaa lupia ja olla näkyvillä metsästäjille. Tärkeää on myös olla aktiivisena silloin, kun suuret metsästäjämäärät ovat liikkeellä. Aktiivisuuden henkiset vaikutukset näkyvät erityisesti silloin, kun ollaan tekemisissä metsästäjän kanssa, joka harjoittaa rikollista toimintaa. Aktiivisella toiminnalla tuodaan esille rajavartiolaitoksen roolia yhtenä valvovana viranomaisena ja ehkäistään tällä keinolla metsästysrikoksia.

²⁴ Huttunen (2010) s. 164 ja 165

²⁵ Sun Tzu, sodankäynnintaito, WSOY, Juva, 1998, s.93

²⁶ Huttunen (2010) s. 126

2.5 Yksinkertaisuus

Clausewitzin mukaan sodassa kaikki on yksinkertaista, mutta vaikeuksien kasaantuessa aiheutuu kitkaa, joka muuttaa kaiken helponkin vaikeaksi.²⁸ Yhdysvaltalaisen näkemyksen mukaan yksinkertaisuus näkyy etenkin jo suunnittelu asteella. Suunnitelmissa ja taistelu liikkeissä yksinkertainen ja ajoissa toteutettu on paljon parempi kuin täydellinen mutta myöhästynyt. Yhdysvaltalainen näkemys korostaa yksinkertaisuuden merkitystä etenkin monikansallisissa operaatioissa ja viranomaisyhteistyössä. Myös suomalaisissa ohjesäännöissä todetaan, että onnistuminen edellyttää selkeitä johtosuhteita ja yksinkertaisia ratkaisuja.²⁹

Metsästyksen valvonnan kannalta tutkimuksessa tullaan yksinkertaisuuteen keskittymään erityisesti suunnittelun osalta. Toimivana yksikkönä metsästyksen valvonnassa on usein partio, joka ei kykene suorittamaan monimutkaisia ja laajoja tehtäviä, vaan tehtävien tulee olla selkeitä ja yksinkertaisia.

Yksinkertaisuus taktisena periaatteena ilmenee myös yksittäisen partion tehtävässä. Partio suorittaa metsästyksen valvontaa ydintehtävänsä eli rajojen valvonnan yhteydessä. Partio ei muuta toimintatapaansa suorittaessaan metsästyksen valvontaa, vaan suorittaa sen yksinkertaisen perustoimintamallin mukaisesti.

2.6 Voimien taloudellinen käyttö

Huttunen toteaa kirjassaan ”Monimutkainen Taktiikka” että voimien taloudellinen käyttö on lyhyesti sanottuna tasapainoista päämäärään liittyvää voimien käytön suunnittelua ja toteuttamista³⁰. Sotilaallisista taktisista periaatteista voimien taloudellinen käyttö liittyy yleisesti siihen, että taistelevat joukot ja reservissä olevat joukot erotetaan. Jokaiselle joukolle myös luodaan tehtävä, jolloin mikään joukko ei jää tyhjiöön. Voimien taloudellinen käyttö liittyy olennaisesti voimien vaikutuksen keskittämiseen.

Rauhan ajan toiminnassa ja erityisesti metsästyksen valvonnassa voimien vaikutuksen keskittäminen näkyy erityisesti valvonnan kohdentamisessa ja painopistealueiden luomisessa.

---

²⁷ Sama, s. 126 ja 127

²⁸ Clausewitz Carl Von, sodankäynnistä, Art moon, Smedjebacken 1998, s.62

²⁹ Huttunen (2005) s.93

²⁸ Huttunen (2010) s. 132

Metsästyksen valvonnassa ei voida puhua omien joukkojen ylivoiman keskittämisestä tiettyyn painopisteeseen, mutta voidaan silti muodostaa painopiste tietylle alueelle, jossa valvontaa suoritetaan. Realistisesti metsästyksen valvontaa suorittavilla henkilöillä ei voi olla ylivoimaa metsästäjiin verrattuna, mutta riittääkin, että valvontaa suoritetaan oikeassa painopisteessä. Oikean paikan valinnalla pystytään suorittamaan valvontaa suurelle joukolle pienin resurssein.

Vaikutusta voidaan hakea myös panostamalla valvonnan jatkuvuuteen. Tehostamalla valvontaa tietyllä painopistealueella esimerkiksi yhden metsästyskauden ajaksi saadaan kyseisen alueen metsästäjät tietoisiksi valvonnasta.³¹

2.7 Metsästyksen valvonta ja muut toimijat

Metsästyksen valvonnan yläkäsite on erävalvonta. Erävalvonta jaetaan alakäsitteisiin metsästyksen valvonta, kalastuksen valvonta, maastoliikenteen valvonta ja luonnonsuojelu. Metsästyksen valvonta on metsästyksen laillisuuden ja luvallisuuden valvontaa. Rajavartiolaitos suorittaa metsästyksen valvontaa rajojen valvontaan liittyen, erikseen käskettynä valvontana ja yhteistoimintana viranomaisten kanssa. Metsästyksen valvontaa suoritetaan ympäristöä havainnoimalla, tarkastuksia tekemällä ja ennaltaehkäisemällä. Ennaltaehkäiseminen käsittää yhteistyötä paikallisten metsästäjien kanssa, valistusta ja tiedottamista sekä esillä oloa.³²

Metsästyksen valvontaa suorittavat viranomaiset määritellään metsästyslaissa. ”*Poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä riistahallintolaissa tarkoitettujen metsästyksenvalvojien tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.*”³³ Näiden lisäksi metsästyksen valvontaa voivat suorittaa riistanhoitoyhdistysten nimeämät metsästyksenvarjijat. Näillä ei kuitenkaan ole valvonnan yhteydessä viranomaisen oikeuksia. Metsästyslain 88§ mukaan myös maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus valvoa tämän lain noudattamista alueellaan.

Aselainsäädännön valvonta liittyy olennaisesti metsästyksen valvontaan, ja aselainsäädäntöä valvovat viranomaiset määritellään ampuma-ase-laissa. ”*Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvoo Poliisihallitus. Rajavartiolaitos ja tullilaitos valvovat lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan*”³⁴.

³¹ kysely, vastaus 1

³² Jenni Kinnunen 14.10.2013 oppitunti ” Johdatus erävalvontaan”

³³ Metsästyslaki 88 § 1 18.2.2011/159)

³⁴ Ampuma-aselaki 115 § (26.6.2009/508)

Metsästyksen valvontaan liittyvä lainsäädäntö löytyy käytännössä kolmesta laista: metsästyslaki, ampuma-aselaki ja laki radiotaajuuksista ja telelaitteista. Näiden lisäksi valvontaan vaikuttavat eri asetukset ja vuosittain päätettävät saaliskiintiöt ja metsästysajat.³⁵

Valvontaviranomaisista poliisilla on pakkokeinolakiin ja poliisilakiin perustuen eniten toimivaltaa³⁶. Valvonnassaan poliisi panostaa yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa sekä analysoidun tiedon hyväksikäyttämiseen.³⁷ Metsästysrikosten tutkinnan osalta poliisi on tärkein viranomaisena. Etenkin törkeän metsästysrikoksen esitutkinnassa poliisilla on laajan toimivaltaa³⁸

Metsähallituksen osalta valvontaa suorittavat erätarkastajat, joiden kelpoisuusvaatimukset ovat poliisin perustutkinto, perehtyneisyys erävalvontaan ja nuhteettomat elämäntavat³⁹. Suomessa oli vuonna 2012 erätarkastajia yhteensä 11, ja jokaisella näistä oli oma toiminta-alueensa. Erätarkastajat suorittavat valvontaa pääasiassa valtion alueilla.

Viranomaisten lisäksi metsästyksen valvontaan osallistuvat esimerkiksi Maa- ja metsätalousministeriö, Suomen riistakeskus ja Riistanhoitoyhdistykset.

Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestävästä riistataloudesta ja tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa sekä huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Metsästyksen valvonnan osalta Suomen riistakeskuksen tehtävä on riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvalvojien nimeäminen, ohjaaminen ja valvominen. Suomen riistakeskus vastaa myös metsästäjien vakuutuksista, metsästäjätutkintojen suorittamisesta ja pitää yllä metsästäjärekisteriä.⁴⁰

Riistanhoitoyhdistys vastaa kestävästä riistatalouden edistämisestä toiminta-alueellaan, huolehtii metsästäjien vapaaehtoistoiminnan edistämisestä ja organisoinnista sekä hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskus ohjaa ja valvoo riistanhoitoyhdistysten toimintaa. Riistanhoitoyhdistyksen toiminta-alue on yhden tai useamman kunnan alue.

³⁵ Metsästyslaki 28.6.1993/615, Ampuma-aselaki 9.1.1998/1, Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista 16.11.2001/1015- Rajavartiolaitos määrittää näissä laeissa valvontaa tekeväksi viranomaiseksi

³⁶ pakkokeinolaki 22.7.2011/806, poliisilaki 22.7.2011/872

³⁷ Poliisitarkastaja Timo Ajaste, Erävalvonta seminaari 19.3.2013, Erävalvonta ym. – poliisin puheenvuoro

³⁸ Rikoslaki 1 a § (11.3.2011/232) Törkeä metsästysrikos

³⁹ Erkki Turtinen, Erävalvonta seminaari 19.3.2013 Metsähallituksen erävalvonta

³⁷ Sauli Härkönen, Erävalvonta seminaari 19.3.2013 Suomen riistakeskuksen rooli riistanhoitoyhdistysten toteuttaman metsästyksen valvonnan koordinoinnissa

Metsästysasioissa riistanhoitoyhdistysten tehtävät ovat metsästyslaissa tarkoitettujen ampu-
makokeiden ja riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa tarkoitettujen
metsästäjätkintojen järjestäminen sekä metsästyslain noudattamisen valvonnasta vastaavien
viranomaisten avustaminen metsästyksen valvonnassa.⁴¹

2.8 Metsästysrikokset ja rikkeet

Metsästysrikoksia tapahtuu sekä laillisen että laittoman metsästyksen yhteydessä. Metsästysri-
kokset voidaan jakaa karkeasti neljään kategoriaan: osaamattomuus ja huolimattomuus, saa-
liinahneus, taloudellisen hyödyn tavoittelu ja viharikokset. Ensimmäisen kategorian osaamat-
tomuudesta ja huolimattomuudesta johtuvat rikokset ja rikkeet tapahtuvat yleensä tavalliselle
metsästäjälle. Tyypiesimerkkejä ovat puutteellisesta lajitunnistuksesta johtuva väärän eläi-
men ampuminen tai huolimattomuudesta johtuva lupien maksamatta jättäminen. Myös ase-
kuljettamiseen liittyvät rikkeet voidaan katsoa kuuluviksi tähän kategoriaan.⁴²

Saalisahneutta voidaan pitää tarkoituksellisena ja tiedostettuna tekona. Esimerkitapauksena
voidaan pitää määritettyjen saaliskiintiöiden ylittämistä tai väärän eläimen ampumista. Var-
sinkin hirvijahdeissa on hyvin yleistä, että esimerkiksi vasan luvalla ammutaan aikuinen eläin.
Tämän tyyppiset tapaukset tulevat yleensä viranomaisten tietoon, koska hirvieläinten pyynti
edellyttää nimettyä metsästyksen johtajaa⁴³.

Kun metsästysrikoksen syynä on taloudellinen hyöty, on kyseessä ammatti- ja taparikollisuus.
Metsästyksen kohteina ovat yleensä suurriista kuten hirvet, peurat ja karhut. Taloudellinen
hyöty hankitaan myymällä salakaadetun eläimen lihat ravintoloille ja välittäjille. ”*Itä-Suomen
ongelma-alueella ammattimainen salametsästys on synnyttänyt myös muuta rikollisuutta, jo-
hon ei ole aiemmin totuttu. Todistajia on uhkailtu ja kiristetty avoimesti, omaisuutta on tuhot-
tu ja kotieläimiä tapettu.*”⁴⁴

Kategoria ”viharikokset” koskettaa lähes aina suurpetojen salametsästystä. Kohteena ovat
karhu, susi, ilves ja ahma. Motivaationa voivat olla useat tekijät, mutta yleisimmät ovat oman
taloudellisen tilan turvaaminen ja tuotantoeläinten turvaaminen, kosto esimerkiksi koiran tap-
pamisesta tai pelko esimerkiksi lasten puolesta. Suurpetojen salakaadot tutkitaan aina törkeinä

⁴¹ Sauli Härkönen 19.3.2013

⁴² Leila Suvantola, kihlakunnansyyttäjä, Erävalvonta seminaari, 20.3.2013, Erärikokset syyttäjän
näkökulmasta

⁴³ Metsästyslaki 28§ 615/1993

metsästysrikoksina. Tapot ovat yleensä tarkoituksellisia, mutta on olemassa myös esimerkkejä, joissa eläin on tapettu itsepuolustuksena, kuten Karstulassa tammikuussa 2014 ilvesjahdin yhteydessä sattuneessa tapauksessa.⁴⁵ Kun kyse on tarkoituksellisesta salakaadosta, on toiminta yleensä hyvin suunniteltua ja järjestettyä. Esimerkiksi Perhon susien salakaatotapauksessa metsästäjiä oli mukana jopa 17 ja toiminta oli johdettua⁴⁶.

Päivittäistoiminnassa metsästyksen valvontaa suorittava partio voi toimillaan vaikuttaa pääasiassa tavallisten metsästäjien joko huolimattomuuttaan tai piittaamattomuuttaan tekemiin rikkeisiin. Rikkeet ovat pääasiassa vakavuudeltaan ja haitoiltaan vähäisiä. Yleisimpiä rikkeitä ovat maksamattomat riistanhoitomaksut ja aseiden väärin kuljettaminen. Hyvin yleistä on myös se, että luvat eivät ole mukana ja metsästäjälle joudutaan kirjoittamaan näyttömääräys. Suoritettaessa aluevalvontaa tiestöllä on mahdollisuus puuttua tiestöllä tapahtuvaan laittomaan metsästyksen. Tiestöllä tapahtuvaan laittomaan metsästyksen perehdytään tarkemmin esimerkkitapauksissa.

Päivittäistoiminnassa merkittävässä roolissa on myös tilannekuvan ylläpitäminen ja havaintojen teko. Näillä asioilla on merkitys pidemmällä aikavälillä varsinkin selvitetessä vakavampia salametsästystapauksia.

---

⁴⁴ <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/hirvien-salametsastys-ammattimaista-liiketoimintaa/1819806> 16.12.2013

⁴⁵ http://yle.fi/uutiset/karhu_hyokkasi_metsastajan_kimppuun_karstulassa/7026876 24.2.2014

⁴⁶ http://yle.fi/uutiset/susien_salakaato_oli_tarkkaan_suunniteltu_operatio/6463388 16.12.2013

3 METSÄSTYKSEN VALVONNAN TAKTIIKKAA

Rajavartiolaissa säädetään, että Rajavartiolaitos suorittaa erikseen säädettyjä valvontatehtäviä sekä toimenpiteitä rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi ja syytteen saattamiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa⁴⁷. Metsästyslaissa puolestaan säädetään, että Rajavartiolaitoksen tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan⁴⁸. Ampuma-aselaissa säädetään, että Rajavartiolaitos valvoo lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan⁴⁹.

3.1 Metsästyksen valvonnan suunnittelu rajavartioaseman tasolla

Rajavartioaseman tasolla toiminnan suunnittelusta vastaavat rajavartioaseman päällikkö, varapäällikkö ja vartioupseerit. Suunnittelun perusteena on Kainuun rajavartioston rajaturvallisuuskäsky ja operatiivinen riskianalyysi.

Kuhmon rajavartioasemalla metsästyksen valvonnan suunnittelee kolmihenkinen metsästyksen valvonnan ydinryhmä yhteistyössä työvuorosuunnittelusta vastaavan kanssa. Metsästyksen valvonnan ydinryhmässä on vastuuhenkilö ja työvuorosuunnitelman laatii vartioupseeri.⁵⁰

3-viikkoisessa työvuorosuunnittelussa otetaan huomioon metsästysajankohdat ja määritellään päivät, jolloin partio suorittaa tehostetusti metsästyksen valvontaa. Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos (PTR) välistä yhteistyötä tekevät henkilöt ilmoittavat valvontaiskuista vartioupseerille, joka huomioi ne työvuorosuunnittelussa.⁵¹

Päivittäistoiminnassa partionjohtaja suunnittelee ja määrittelee päivän tehtävät. Partion toimintaa ohjataan etukäteen esimerkiksi sähköpostilla tai ennen partioon lähtöä.

Metsästyksen valvonnan tilannekuvaa pidetään yllä SharePoint-pohjaisen työtilan avulla. ”Poliisin vuonna 2009 perustama SharePoint-alustalla toimiva selainpohjainen neuvottelutila toimi alussa erittäin hyvänä keskustelufoorumina erävalvontaan liittyen Rajavartiolaitoksen ja poliisin erävalvojille, rikostiedustelijoille ja rikostorjuntahenkilöstölle.⁵²” PTR-ryhmän jäsenillä on pääsy työtilaan. Työtilaan kirjataan erävalvontaan liittyvät toimenpiteet, havainnot,

⁴⁷ Rajavartiolaki 3§ 15.7.2005/578

⁴⁸ Metsästyslaki 88§ 615/1993

⁴⁹ Ampuma-aselaki 115 § 26.9.2006/508

⁵⁰ Kysely, vastaus 1

⁵¹ Kysely, vastaus 2

⁵² Keränen Mika, Karhun haaskametsästyksen tuomat haasteet Rajavartiolaitokselle, 2012, s.23

vihjeet ja valvontaiskujen tulokset. Partiot välittävät tietoa PTR-ryhmälle, joka kirjaa ne järjestelmään. Rajavartioaseman sisällä tilannekuvaa täydennetään partioiden havainnoilla, metsästäjiltä saaduilla tiedoilla ja yhteistoimijoilta saaduilla tiedoilla. Kuhmon rajavartioasema toimii yhteistyössä Vartiuksen rajavartioaseman erävalvontavastavan, Metsähallituksen erätarkastajan ja Kainuun rajavartioston rikostiedustelun kanssa.⁵³

Kuhmon rajavartioasemalla valvontaa kohdennetaan tilannekuvan perusteella tietyille alueille. Tilannekuvaan liittyvät omien ja muualta tulleiden havaintojen ja vihjeiden lisäksi alueella aiemmin tehdyt metsästysrikokset ja metsästäjien määrä alueella⁵⁴. Tilannekuvaan voivat vaikuttaa myös alueella olevat luontokuvaukseen liittyvät haaskat, joita Kuhmon rajavartioaseman alueella on useita⁵⁵

Ajallisesti metsästyksen valvonta painottuu syksyyn ja metsästysaikoihin. Tilannekuvaa pidetään yllä ja havaintoja tehdään ympäri vuoden. Kevät- ja kesäaikana valvonta painottuu hirvien ja suurpetojen salametsästyksen paljastamiseen.⁵⁶

Kuhmon rajavartioasemalla käytetään metsästyksen valvonnan suunnittelussa apuna rikostiedustelun riskianalyysiä ja valvontaa tekevien henkilöiden omaa tilannekuvaa ja analyysiä siitä. Myös Kainuun rajavartioston operatiivista riskianalyysiä hyödynnetään suunnittelussa.⁵⁷

Kapteeni Sandström tuo erävalvontaseminaarin esityksessään esille riskianalyysin käytön erävalvonnan suunnittelussa. Riskianalyysin avulla on tarkoitus käyttää voimavaroja mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti. Erilaisten uudistusten, kuten Poliisin rakenneuudistuksen ja Rajavartiolaitoksen talouden sopeuttamisohjelman takia viranomaisten aikaa jää entistä vähemmän erävalvontatehtäviin. Uudistusten myötä viranomaisten toiminta keskittyy entistä enemmän ydintoimintoihin.⁵⁸

Riskianalyysistä on merkittävä hyöty suunniteltaessa valvontaa. Analyysin avulla voidaan valvonta kohdentaa painopistealueille sesonkiaikoina. Käytännössä valvonta siis saadaan vaikuttamaan oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa. Analyysin avulla voidaan myös arvioida, minkä

---

⁵³ Kysely, vastaus 1

⁵⁴ Sama

⁵⁵ kysely, vastaus 2

⁵⁶ kysely, vastaus 1 ja 2

⁵⁷ kysely, vastaus 1

⁵⁸ Kapt M Sandström, Erävalvonta seminaari 20.3.2013 Riskianalyysi ja tilannekuvan muodostaminen erärikoksissa

tyylishä rikkeitä alueella on tapahtunut ja sen perusteella suunnitella, minkälaisia tarkastuksia tulisi valvonnassa suorittaa.

Taktisista periaatteista metsästyksen valvonnan suunnittelussa tulee eniten esille voimien taloudellinen käyttö. Mikäli tilannekuvan perusteella todetaan, että jollain alueella tapahtuu rikollista toimintaa, voidaan alueelle suunnata partioita. Voimien taloudellinen käyttö korostuu etenkin valvontaiskuja suunnitellessa. Normaalissa päivätoiminnassa ei voida puhua joukkojen keskittämisestä, vaan valvonnalla pyritään kattamaan laajempia alueita. Tämä tapahtuu esimerkiksi käyttämällä eri reittejä partioissa ja suuntaamalla partioita uusille alueille yllätyksellisesti.⁵⁹

Taktisista periaatteista yksinkertaisuus korostuu partioiden tehtävien antamisessa. Partioiden päätehtävä on rajojen valvonta ja metsästyksen valvonta on toissijainen tehtävä. Partiot suorittavat metsästyksen valvontaa päätehtävänsä ohella normaalein toimintamenetelmin.

3.2 Metsästyksen valvonta partion päivittäistoiminnassa

Normaalia päivittäistoimintaansa suorittavan rajapartion tehtävä kuuluu rajojen valvonnan tehtäväkenttään. Rajojen valvonnalla ylläpidetään rajajärjestystä ja rajaturvallisuutta, minkä tarkoituksena on ehkäistä ja selvittää luvattomia rajanylityksiä. Valvonta kohdistetaan etenkin Schengen-alueen ulkorajalle, jotta voitaisiin estää sen ylittäminen luvatta rajanylityspaikkojen välisellä alueella. Rajojen valvonnan päätoimenpiteet ovat valtakunnan rajojen valvonta ja erityisesti ulkorajan ylittämisen estäminen ilman rajatarkastusta. Rajojen valvonnan yhteydessä toteutettavia toimenpiteitä ovat muun muassa erävalvonta ja muiden viranomaisten tukeminen.⁶⁰

Partion kokoonpanoon kuuluvat partionjohtaja, 1-3 partiomiestä, koiranohjaaja ja koira. Tarvittaessa suurempi partio voi jakaantua osiin eli soluihin. Kaikissa tilanteissa partiolla ei ole koiranohjaajaa ja koira. Esimerkiksi tiestöllä suoritettavassa aluevalvontatehtävässä tai metsästyksen valvontatehtävässä koira ei välttämättä tarvita. Partio voi liikkua autolla, moottorikelkalla tai veneellä. Tarvittaessa partio voi jalkautua tai liikkua suksilla.⁶¹

⁵⁹ kysely, vastaus 1

⁶⁰ Schengenin rajasäännöstö 2. artikla

⁶¹ Jyrki Karhunen 12.9.2013 oppitunti, Rajojen valvonta- Partion toiminta ja sen johtaminen

Partiolla on mukanaan aina henkilökohtaiset voimankäyttövälineet. Jokaisella miehellä on mukanaan peruspartiovarustus ja Virve-radiot ovat vähintään solukohtaiset. Partiolla on mukanaan partion perusvarustus, johon kuuluvat esimerkiksi kamera, kiikarit, jäljensuojausvälineet ja alkometri. Metsästyksen valvontaa ajatellen on tärkeää, että partiolla on mukanaan tarvittavat lomakkeet: näyttömääräys-, huomautus-, rikesakko- ja rangaistusvaatimuslomakkeet ja seuraamuskäsikirja. Lomakkeet on hyvä pitää mukana, vaikka ajoneuvossa olisi tulostimella varustettu tietokone.⁶²

Metsästyksen valvonta on aluevalvonnan yhteydessä toteutettavaa toimintaa. Aluevalvonta on laajalla toiminta-alueella suoritettavaa liikkuvaa valvontaa. Aluevalvonnan tavoitteena on saada alueelle mahdollisimman kattava valvonta ja ylläpitää toimintavalmiutta. Aluevalvonnan tärkeimpänä tarkoituksena on paljastaa luvattomat rajanylittäjät ja heidän avustajansa sekä estää luvattomat rajanylitykset Suomesta naapurimaahan. Olennaisena osana aluevalvontaa on rajavyöhykkeellä tai sen läheisyydessä havaittujen henkilöiden ja kulkuneuvojen tunnistaminen sekä omistajien selvittäminen. Aluevalvonta tapahtuu pääsääntöisesti ajoneuvolla tiestöllä liikkuen. Tiestöllä liikkumisella on tärkeä rooli ajatellen metsästyksen valvontaa. Suurin osa metsästäjistä liikkuu myös tiestöllä ja jättää autonsa teiden varsille siirtyessään maastoon. Esimerkiksi hirvipassit sijoitetaan usein teiden varsille ja tiestöllä tapahtuu myös kanalintujen laittomia ampumisia.⁶³

Kun aluevalvonnan yhteydessä kohdataan metsästäjä, suoritetaan tälle tarkastus. Partio suorittaa tarkastuksen peruskaavalla, oli kyse sitten henkilöstä rajavyöhykkeellä tai tiestöllä kohdatakse metsästäjästä. Peruseriaate on, että partionjohtaja suorittaa asiakkaan puhuttamisen ja partiomies toimii suojaajana ja tietojen kirjaajana. Hyvänä asiakaspalveluna voidaan pitää esittäytymistä. Samalla kerrotaan, mikä partio on kyseessä ja että partio on suorittamassa metsästyksen valvontaa. Asiakkaan oma toiminta keskeytetään ja kiinnitetään huomio tarkastukseen. Puhuttamalla selvitetään, mitä asiakas on tekemässä, mistä ja milloin tullut, mihin menossa ja onko seurueessa muita. Tarkastettaessa lupia pyydetään asiakkaalta kaikki luvat kerralla ja asiakkaan ollessa metsästäjä myös ase tarkastetaan.⁶⁴

Metsästyslain, ampuma-aselain ja lain radiotaajuuksista ja telelaitteista perusteella voidaan koota asioista jotka selvitetään Metsästyksen valvonnan yhteydessä.

- metsästäjän oikeus metsästää kyseisellä alueella

⁶² Sama

⁶³ Simo Purmonen 11.9.2013 oppitunti, Rajojen valvonnan taktiikkaa maarajalla

- metsästyskortin voimassaolo
- aseiden hallussapitolupa
- aseiden ja patruunoiden lainmukaisuus
- aseiden kuljettaminen moottoriajoneuvossa
- hirvieläinten metsästyksen erityistekijät
- saaliiksi saatu riista ja pyyntimenetelmät
- radioluvat⁶⁵

Ensimmäisenä on tärkeää tarkastaa asiakkaan henkilöllisyys, jotta voidaan varmistua, että muut luvat kuuluvat samalle henkilölle. Metsästysoikeus kyseiselle alueelle voi perustua useisiin tekijöihin. Metsästyslain 6 § mukaan alueen omistajalla on metsästysoikeus, metsästyslain 8 § mukaan Kainuun alueella henkilöillä, joilla on kotipaikka Kajaanin, Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Vaalan tai Vuolijoen kunnassa, on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla⁶⁶. Jos metsästysseura on vuokrannut alueita maan omistajilta, on metsästysseuran jäsenillä oikeus metsästää näillä alueilla. Myös ulkopaikkakuntalainen voi metsästää Kainuun alueella, jos tämä on ostanut Metsähallitukselta aluekohtaisen metsästyslupan. Metsähallituksen luvissa tulee ottaa huomioon luvan kesto ja luvan tyyppi⁶⁷. Seuruejahtien osalta tulee tarkastaa erityisesti se, että metsästys tapahtuu oikealla alueella. Esimerkkinä tästä on Lapissa paljastunut tapaus, jossa seurue metsästi hirviä luvattomalla alueella⁶⁸.

Metsästyskortin eli riistanhoitomaksun voimassaoloaika selviää metsästyskortista. Metsästyskortti astuu voimaan, kun riistanhoitomaksu on maksettu. Metsästyskortti on voimassa metsästysvuoden loppuun asti; metsästysvuosi alkaa 1. päivänä elokuuta ja päättyy 31. päivänä heinäkuuta. Metsästyskortti tai jäljennös siitä on pidettävä metsästäessä mukana ja pyydettyä esitettävä.⁶⁹

Asetta ja hallussapitolupaa tarkastettaessa tulee ottaa huomioon työturvallisuus: asiakasta pyydetään aina poistamaan aseesta patruunat ja poistamaan se vireestä. Hallussapitoluvasta tarkastetaan, että se on myönnetty kyseiselle henkilölle ja vastaa asetta. Hallussapitoluvat myönnetään toistaiseksi tai määräaikaiseksi. Lupaa tarkastettaessa tulee huomioida, että lupa

⁶⁴ Jyrki Karhunen 14.10.2013 oppitunti, Partion toiminta valvonta- ja tarkastus-tehtävässä

⁶⁵ Metsästyslaki 28.6.1993/615, Ampuma-aselaki 9.1.1998/1, Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista 16.11.2001/1015

⁶⁶ Metsästyslaki 28.6.1993/615

⁶⁷ <http://www.eraluvat.fi/metsastys.html> 16.12.2013

⁶⁸ http://yle.fi/uutiset/hirviporukka_metsasti_vaaralla_alueella_-_tutkitaan_useista_rikoksista/7034870 16.1.2014

voi olla myös rinnakkaislupa tai ase on lainattu, jolloin ampuma-aselain 87 § löytyy tarkemman ohjeet siitä, kenelle asetta saa lainata.⁷⁰

Asetta ja patruunoita koskevan lainmukaisuuden tarkastus on tarkastuksessa hankalin ja eniten tarkkuutta vaativa osa. Valtioneuvoston asetuksessa metsästysasetuksen muuttamisesta vuodelta 2013 määritellään tarkasti, mitä asetta ja patruunaa saa käyttää kulloisenkin riistan metsästyksen⁷¹. Asetuksessa on paljon pikkutarkkaa tietoa ja perusteellisen tarkastuksen tekeminen edellyttää hyvää perehtymistä asiaan tai asioiden tarkastamista lakiteksteistä.

Aseen kuljettamisesta moottoriajoneuvossa säädetään metsästyslain 35 §. Tärkeimmät huomioitavat kohdat ovat, että asetta ei saa kuljettaa ladattuna, ase tulee olla pussissa tai laukussa ja asetta ei saa kuljettaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa. Poikkeuksena tästä ovat kuitenkin virantoimituksessa olevat ja poikkeusluvalla toimivat henkilöt. Valtioneuvoston asetuksen metsästysasetuksen muuttamisesta 45 § mukaan myös poromiehelle voidaan myöntää oikeus kuljettaa asetta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa.⁷²Tämä tulee huomioida pohjoisella Kainuun alueella, koska pronhoitoalueen eteläraja kulkee alueella.

Erityispiirteitä, jotka tulee ottaa huomioon erityisesti seuruejahteja tarkastettaessa, löytyy myös useita. Suomen lainsäädännön erikoisuuksia on ampumakoe, joka tulee olla suoritettuna metsästettäessä luotiaseella hirvieläimiä ja karhua. Ampumakokeet järjestää riistanhoitoyhdistys, ja lupa on voimassa kolme vuotta kokeen suorittamisesta⁷³. Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta 22 § määrittää, että hirvieläinten metsästyksessä on käytettävä oranssinpunaista tai oranssia päähinettä tai päähineen suojusta ja ylävartalon peittävää vaatetta⁷⁴. Varsinkin tämä pykälä vaatii valvomista, koska ennen oli yleisempää käyttää punaista suojaväriä. Metsästyslain 28 § määrittää, että hirvieläimen pyyntiluvan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja, jonka määräyksiä muut seurueen jäsenet ovat velvollisia noudattamaan.

Metsästyslain 5 § kerrotaan riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet. Valvonta käsittää sen, mitä riistaa on saatu saaliiksi ja kuinka paljon. Valvontaan vaikuttavat alueelliset ja valtakunnalliset rajoitukset saaliskiintiöissä ja metsästysajoissa. Huomioon on otettava myös se, että osa riistaeläimistä, kuten suurriista, vaatii lisäksi erillisen kaatoluvan. Sallituista pyyntiväli-

---

⁶⁹ Metsästyslaki 28.6.1993/615

⁷⁰ Ampuma-aselaki 9.1.1998/1

⁷¹ Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta 270/2013

⁷² Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta 270/2013 ja Metsästyslaki 35 § 28.6.1993/615

⁷³ Metsästyslaki 21 § (13.5.2005/314)

⁷⁴ Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta 22 § 270/2013

neistä ja pyyntimenetelmistä säädetään metsästyslain 34§ ja 35 §. Näihin on tullut lisäksi tarkennuksia Valtioneuvoston asetuksessa metsästysasetuksen muuttamisesta. Erityisesti saaliiksi saadun riistan valvonta vaatii ammattitaitoa, sillä suomessa on 60 eri riistalajia ja 16 rauhoittamatonta lajia.⁷⁵

Metsästyksen valvonnan yhteydessä rajavartiolaitos valvoo myös metsästyspuhelimien radiolupia ja niiden voimassaoloa. Peruste tähän tulee laista radiotaajuuksista ja telelaitteista⁷⁶. Myös koirien kiinnipidon valvominen on osa metsästyksenvalvontaa. Valvontaa tekevällä on oikeus ottaa kiinni irrallaan oleva koira.⁷⁷

Aluevalvonta on helpointa suunnata tiestölle, jolloin tarkastukset voidaan suorittaa pysäyttämällä autoja. Samalla pystytään helposti tarkastamaan aseiden kuljetustapa. Valvontaa voidaan myös suunnata maastoon, esimerkiksi vesistön rannoille vesilintujen metsästyksen aikana. Tällöin tulee ottaa kuitenkin huomioon, ettei välittömänä tukena ole partioautoa ja rekisterikyselyt joutuu tekemään Virve-radion avulla.

Partion suorittamassa valvonnassa yksinkertaisuus nousee hyvin esille. Metsästyksen valvontaan liittyvä tarkastus tehdään samalla kaavalla kuin kaikki muutkin tarkastukset: toimintatapa ei ole tarvetta muuttaa, sillä perustaistelutapa toimii. Tarkastuksesta pyritään myös tekemään asiakkaalle mahdollisimman helppo ja yksinkertainen. Mahdolliset rekisterikyselyt tehdään maastosta käsin ja näyttömääräykset, huomautukset ja sakot annetaan paikanpäällä. Tärkeää on muistaa valvonnan yhteydessä keskustella metsästäjien kanssa ja opastaa tarvittaessa. Metsästyksen valvonta on sisällytetty osaksi aluevalvontaa, jolloin suoritetaan rajavartiolaitoksen ydintehtävää.

Kuhmon rajavartioasemalla hyödynnetään rajakoiria metsästysrikosten tutkinnassa aina kun se on mahdollista⁷⁸. Koiralla voidaan ajaa jälkeä ja todeta, miten maastossa on liikuttu. Koiran avulla voidaan myös etsiä haaskoja maastosta. Jäljen ajo ja esine-etsintä on sekä koiranohjajalle että koiralle perustoimintaa. Koiran käyttö on selkeästi yksinkertaisuuden taktisen periaatteen ilmenemistä metsästyksen valvonnassa.

Aluevalvonnassa partion oma aktiivisuus korostuu selvitetäessä alueella liikkujien henkilöllisyyksiä ja ajoneuvojen omistajia. Myös paikallisia ja alueella liikkuvia puhuttamalla saadaan

⁷⁵ Metsästyslaki 28.6.1993/615

⁷⁶ Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta 27 § 1299/2009

⁷⁷ Metsästyslaki luku 8 13.5.2005/314

⁷⁸ kysely, vastaus 2

usein arvokasta tietoa. Aktiivisuus riippuu myös rajavartiomiehen omasta osaamistasosta ja ammattitaidosta metsästyksen valvonnasta. Metsästyksen valvontaan perehtyneellä rajavartiomiehellä on huomattavasti matalampi kynnys lähteä suorittamaan tarkastuksia, kuin rajavartiomiehellä, jolla ei ole kokemusta metsästyksen valvonnasta.

Taktisista periaatteista voimien taloudellinen käyttö taas näkyy partion toiminnassa sijoittumisena. Esimerkiksi nimenomaan tiestölle sijoittuminen on keskittämistä. Valvontaa on turhaa suorittaa paikalla, jossa ei liiku ketään, vaan valvonta on vietävä sinne missä asiakkaat ovat⁷⁹. Taloudellisuus näkyy myös siinä, että metsästyksen valvontaa suoritetaan ydintoimintojen, kuten rajojenvalvonnan, yhteydessä.

---

⁷⁹ Simo Purmonen 11.9.2013, oppitunti, Rajojen valvonnan taktiikkaa maarajalla.

4 TAKTISTEN PERIAATTEIDEN ILMENEMINEN ESIMERKKITAPAUKSISSA KUHMON RAJAVARTIOASEMAN ALUEELLA

Seuraavassa luvussa käsitellään kolmea esimerkkitapausta jotka ovat tapahtuneet Kuhmon rajavartioaseman toiminta-alueella. Lähdemateriaalina on käytetty Kainuun rajavartioston tiedotteita ja tapauksista laadittuja esitutkintapöytäkirjoja. Lähdemateriaalin osalta tulee ottaa huomioon että partioiden toimenpiteitä ja taktiikkaa kuvaavat osuudet ovat varsin seikkaperäisiä, ja tietyiltä osin sekavia. Tutkielmassa esimerkkitapauksia onkin käytetty elävöittämään materiaalia. Varsinaisten johtopäätösten tekeminen kyseisistä esimerkkitapauksista vaatisi lisää tutkimusta, esimerkiksi haastatteleamalla tutkintoihin osallistuneita rajavartiomiehiä.

4.1 Tapaus 1

Pohjoissavolaista metsästysporukkaa epäillään metsästysrikkomuksista ja -rikoksesta Kuhmossa

Kolme 90-luvun taitteessa syntynyttä mieshenkilöä epäillään kahdesta metsästysrikkomuksesta ja yhdestä metsästysrikoksesta. Viikonlopun aikana metsästysrikkomuksista epäillyille kirjoitettiin rangaistusvaatimukset ja yhtä henkilöä, jota kuultiin esitutkinnassa metsästysrikoksesta, epäillään ampuneen riistalinnun välittömästi ajoneuvon pysäyttämisen jälkeen. Metsästysrikoksesta epäillyn henkilön metsästyksessä käyttämä ase takavarikoitiin. Tapaukset paljastuivat lauantaina iltapäivän aikana Kuhmon rajavartioaseman partion liikkuesssa toiminta-alueella olevalla tiestöllä.

Kainuun rajavartiosto jatkaa tapaukseen tutkintaa.⁸⁰

Kuhmon rajavartioaseman partio kohtasi 12.10.2013 Kuhmon Kiviekissä Karpankankaalla metsäautotiellä kävelemässä kolme miestä. Kaikilla miehillä oli aseet ja henkilöllä A naarasteeri kädessään. Paikalla oli myös seurueen henkilöauto, joka oli käynnissä ja auton takaluukku oli auki. Autosta noin 35 metrin päästä löytyi makuujäljet ja paikalta näkyi puu, johon henkilö A kertoi ampuneensa teeren. Henkilö A kiisti ampuneensa teeren makuujäljeltä. Henkilö A kertoi ampuneensa teeren tien vieressä olevan aukon takaa. Tutkinnassa löydettiin henkilön A kuvailema jälki, joka ajettiin rajakoiralla. Henkilö A oli mukana jäljenajossa ja näytti itse ampumapaikan ja teeren löytämispaikan. Jälki johti aukon takaa puun juurelle, josta löytyi teeren sulkia, ja puun luota tielle kohtaan, jossa rajapartio ensimmäisen kerran kohtasi kolme henkilöä. Kuulusteluissa ja tutkinnassa selvisi, ettei rikosta ole tapahtunut. Partio tarkasti seurueen luvat, mutta luvat olivat jääneet majoitukseen. Partio lähti tarkastamaan seurueen luvat Kukkosenjärven rannalle. Kaikkien kolmen henkilön luvat olivat kunnossa.⁸¹

Henkilöt B ja C kertoivat nähneensä teeriä ja lähteneensä niitä metsästämään. Otettuaan aseensa auton takakontista he huomasivat henkilön A tiellä. Henkilöt B ja C lähtivät henkilön A luokse ja tämän jälkeen rajapartio saapui paikalle. Henkilöauto oli edelleen käynnissä ja takakontti oli auki.

⁸⁰ Kainuun rajavartiosto, tiedote, 13.10.2013

Rajapartio antoi henkilöille B ja C rangaistusvaatimusilmoitukset, koska nämä olivat lähteneet metsästämään ja käyttäneet käynnissä olleen auton moottorin ääntä hyväkseen metsästyksessä.⁸²

Tapauksessa partion aktiivisella puuttumisella asiaan luultavasti estettiin henkilöiden B ja C metsästyksen jatkaminen ja mahdolliset vahingot. Henkilön A osalta nopeasti suoritettulla tutkinnalla pystyttiin toteamaan metsästys lailliseksi ja välttyttiin turhulta sakottamiselta. Tutkinnassa käytettiin hyvin apuna rajakoiraa ja sen jäljenajotaitoa. Lupien tarkastaminen seurueen majoituksessa osoittaa joustavuutta, mutta myös tarkkuutta rajapartion toiminnassa.

4.2 Tapaus 2

Ulkopaikkakuntalaismiestä epäillään metsästysrikoksesta Kuhmossa

Ulkopaikkakuntalaista 60-luvulla syntynyttä mieshenkilöä on loppuviikon aikana kuultu esitutkinnassa metsästysrikoksesta ja metsästysrikkomuksesta.

Henkilön epäillään ampuneen tieltä riistalinnun moottoriajoneuvon välittömästi läheisyydestä ja pitäneen ladattua asetta ajoneuvossaan. Henkilön metsästyksessä käyttämä ase takavarikoitiin. Tapaus paljastui torstaina aamupäivällä Kuhmon rajavartioston partion liikkuesa toiminta-alueella olevalla tiestöllä. Kainuun rajavartiosto jatkaa tapauksen tutkintaa.⁸³

Kuhmon rajavartioston partio oli partiossa Kuhmon Vieksin suunnalla 12.9.2013. Partio havaitsi metsäautotien pistolla ajoneuvon pysähtyneenä keskelle tietä. Partion lähestyessä ajoneuvoa tuli henkilö A kiireesti metsästä autolle. Henkilö A kertoi olevansa alueella lintumetsällä, muttei osannut kertoa selvää syytä miksi tuli metsästä ilman asetta ja auto oli keskellä tietä. Partio tarkasti henkilön A luvat, jotka olivat kunnossa. Henkilöllä oli autossaan kaksi asetta, jotka olivat asianmukaisesti suojapusseissa, mutta kiväärin patruunapesässä oli patruuna. Henkilölle ilmoitettiin, että hänelle kirjoitetaan sakko, jonka voi noutaa Kuhmon rajavartiostomalta.⁸⁴

Henkilön A poistuttua paikalta rajavartija M tarkasti rajakoirallaan kohdan, josta henkilö A tuli tielle. Koira ajoi jäljen suoraan tieltä metsään noin kymmenen metrin päähän mättäänkoon piilotetun ja edelleen lämpimän naarasteeren luokse. Tutkittaessa tapahtumapaikkaa partio löysi tieltä haulikon patruunasta ammuttaessa lentävän haulikupin ja ruutikupin. Paikalle tuli myöhemmin toinen rajavartioston partio, joka tutki koirallaan alueen laajemmin.⁸⁵

⁸¹ Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40106/13 15.10.2013

⁸² Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirjat 9184/R/40104/13 ja 9184/R/40107/13 12.11.2013

⁸³ Kainuun rajavartiosto, tiedote 13.9.2013

⁸⁴ Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40088/13 19.9.2013

⁸⁵ Sama

Kuulusteluissa henkilö A myönsi ampuneensa teeren haulikolla tieltä. Ampumisen jälkeen henkilö A laittoi aseensa takaisin autoon ja lähti hakemaan ammuttua lintua. Henkilön ollessa metsässä partio saapui paikalle ja henkilö A tuli takaisin tielle ilman lintua.⁸⁶

Tapaus toimii hyvänä esimerkkinä siitä, miten partion aktiivisella toiminnalla voidaan selvittää metsästysrikoksia. Partio kohtasi normaalissa toiminnassaan ajoneuvon epäilyttävällä paikalla ja lähti selvittämään asiaa. Metsästäjän lupien tarkastamisen yhteydessä selvisi jo metsästysrikkomus, ja tutkittaessa asiaa lisää, metsästysrikos. Asian tutkiminen ja koiralla jäljen ajaminen toimii myös hyvänä esimerkkinä.

Koiran käytön merkitys kyseisessä tapauksessa on suuri. Ajamalla jälki koiralla löydettiin ammuttu teeri ja varmistettiin, ettei henkilö A ole poistunut kauas autostaan ja tiestä ampuneensa teeren. Koiran käyttö voidaan nähdä taktisista periaatteista yksinkertaisuutena. Jäljen ajo koiralla on koiranohjaajalle normaalia ja tuttua toimintaan. Kyseisessä tapauksessa jäljen ajoa sovellettiin tehokkaasti metsästysrikkoksen tutkintaan ja sillä saavutettiin hyvää tulosta.

4.3 Tapaus 3

Kainuun rajavartiosto sai tiedon teeren metsästämisestä ajoneuvosta keskiviikkona 26.9.2012 puolen päivän aikaan. Rajavartiosto otti kiinni torstaina 27.9.2012 kolme henkilöä epäiltyinä metsästysrikkoksesta.

Kiinniotetut henkilöt ovat eteläsuomalaisia metsästäjiä, jotka olivat tulleet metsästäämään Kuhmoon. Tutkinnan yhteydessä henkilöiden omistamat aseet otettiin takavarikkoon. Kainuun rajavartiosto jatkaa tapauksen esitutkintaa.⁸⁷

Ilmoittaja soitti Vartiuksen rajavartioasemalle 26.9.2012 kello 19.45 ja kertoi kaverinsa kanssa nähneen, että mustasta city-maasturista ammuttiin kaksi laukausta. Ampuja poistui auton luota metsään ja palasi hetken kuluttua metsästä kantaen lintua mukanaan. 27.9.2012 kello 07.30 Kuhmon rajavartioaseman partio saapui Korkanantien varressa olevalle tapahtumapaikalle. Laavulla kohdattiin neljä miestä ja kaksi autoa. Miehistä yksi oli ennestään tuttu ja hän poistui paikalta. Kolme muuta olivat samaa metsästysseuruetta Kouvolasta. Miehillä tarkastettiin metsästysluvut. Tarkastuksen yhteydessä selvisi, että miehiä epäillään metsästysrikkoksesta.⁸⁸

Samaan aikaan toinen rajapartio suoritti tapahtumapaikkatutkintaa alueella. Mukana paikalla olivat todistajat, jotka ilmoittivat tapahtumasta. Yön aikana oli satanut vettä ja tapahtumasta oli noin 21 tuntia. Todistaja arvioi ampumisen tapahtuneen 26.9.2012 noin kello 11.20. Epäil-

⁸⁶ Sama

⁸⁷ Kainuun rajavartiosto, tiedote 27.9.2012

⁸⁸ Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40111/12 1.11.2012

tyjen auton sijaintipaikasta noin 12 metriä tieltä metsään löytyi ampumaton haulikon patruuna. Alueelta ei löytynyt teeren höyheniä.⁸⁹

Esitutkinnassa kuulusteltiin kaikkia kolmea epäiltyä ja todistajaa. Kuulusteluissa henkilöt A ja B myönsivät molemmat ampuneensa teeren tieltä välittömästi auton pysähtymisen jälkeen. Henkilöt tiesivät tämän olevan kiellettyä. Molemmissa tapauksissa ammuttiin henkilön A aseella, jota kuljetettiin autossa ilman suojusta. Ampumiset tapahtuivat noin 1 km ja 200 m päässä todistajien olinpaikasta. Kolmas henkilö C oli vain kyydissä eikä osallistunut ampumisiin. Henkilöt A ja B tuomittiin sakkoihin metsästysrikoksesta ja henkilön A ase määrättiin menetettäväksi valtiolle. Molemmat henkilöt joutuivat korvaamaan ammutun teeren hinnan valtiolle ja heidät määrättiin vuoden metsästyskieltoon.⁹⁰

Tapaus toimii esimerkkinä metsästäjän saalinahneudesta johtuvasta metsästysrikoksesta. Kuulusteluissa henkilö B perusteli ampumista sillä, ettei seurue ollut saanut saalista aiemmin. Rajapartion toiminnan osalta tapaus kuvaa hyvin toiminnan kohdentamista alueelle ulkopuolisen ilmoituksen perusteella.

---

⁸⁹ Sama

⁹⁰ Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40111/12 1.11.2012

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen pääkysymykseen, ”Miten aktiivisuus, yksinkertaisuus ja voimien taloudellinen käyttö ilmenevät metsästyksen valvonnan suunnittelussa ja toteutuksessa?”, vastataan luvuissa 3 ja 4.

Aktiivisuus muodostuu tärkeimmäksi taktiseksi periaatteeksi metsästyksen valvonnassa. Varsinkin päivittäistoiminnassa on aktiivisuudella suuri merkitys, kun partio suorittaa metsästyksen valvontaa päätehtävänsä ohella. Aktiivisuus näkyy etenkin partion liikkeessä ja tarkastusten suorittamisessa. Myös havaintojen tekemisellä, tiedon keräämisellä ja eteenpäin välittämisellä on suuri merkitys.

Voimien taloudellisella käytöllä taas on enemmän vaikutusta valvontaiskujen suorittamisessa. Päivittäistoiminnassa metsästyksen valvonta perustuu enemmän partion aktiivisuuteen. Voimien taloudellista käyttöä tulee huomioida erityisesti toiminnan suunnittelussa. Jotta voimien taloudellinen käyttö voidaan suunnitella tehokkaasti, tulee tilannekuvan alueesta olla hyvä. Tähän aktiivisuus vaikuttaa olennaisesti. Eli aktiivisuus ja voimien taloudellinen käyttö liittyvät olennaisesti toisiinsa.

Kyselytutkimuksessa vastaajat toivat esille kehittämiskohtana aktiivisen tiedonhankinnan ja tiedottamisen. Omasta mielestäni erikoisena havaintona nousi esille se, ettei kaikilla erävalvontaa tekeillä henkilöillä ole oikeutta päästä erävalvonnan Sharepoint työtilaan. Näillä asioilla on selkeä yhteys, koska Sharepoint työtila mainitaan tärkeäksi tiedonvälitys kanavaksi.

Voimien taloudelliseen käyttöön perustuvalla valvonnan kohdentamisella on tärkeä rooli metsästyksen valvonnassa. Päivittäistoiminnassa metsästyksen valvontaan käytettävät resurssit ovat kuitenkin pieniä ja toiminta-alueet laajoja. Kohdentaminen tapahtuukin enemmän valvontaisku tyypisesti jolloin myös resursseja on enemmän käytössä. Tähän tekevät poikkeuksen tapaukset joissa valvontaa kohdennetaan tietyille alueelle jonkun vihjeen tai tiedon perusteella. Voidaankin todeta että voimien taloudellinen käyttö vaikuttaa metsästyksen valvontaan, mutta ”voimat” eivät ole niin suuria joukkoja, kuin sotilaallisessa taktiikassa on totuttu.

Taktinen periaate yksinkertaisuus ilmenee perustoimintamallien käyttönä metsästyksen valvonnassa ja käytössä olevien resurssien hyödyntämisinä. Tutkimukseen valituista taktisista periaatteista ”yksinkertaisuus” osoittautui vaikeimmin havaittavaksi metsästyksen valvonnassa. Mielestäni yksinkertaisuutta kuitenkin voidaan havaita toiminnassa etenkin partionjohtajan

suunnitellessa päivän toimintaan. Hyvänä esimerkkinä yksinkertaisuudesta pidän myös koiran käyttöä apuna tapahtumapaikkatutkinnassa. Partion suorittaman tarkastuksen perustoimintaa voidaan pitää yksinkertaisena, mutta metsästyksen valvonnassa suoritettavat tarkastukset taas eivät ole yksinkertaisia.

Yhteenvedona valittujen taktisten periaatteiden osalta voidaan todeta, että partion aktiivinen toiminta on perusta kaikelle toiminnalle. Aktiivisella toiminnalla pidetään yllä tilannekuvaa ja saavutetaan tuloksia metsästysrikoksia paljastettaessa. Tutkimuksessa aktiivisuus nousee merkittävimpiin osaan valituista taktisista periaatteista.

Tutkimuksen ensimmäiseen alakysymykseen, ”Miten vuodenaika vaikuttaa metsästyksen valvonnan suunnitteluun ja toteuttamiseen?”, vastataan luvuissa 2.1 ja 3.1.

Metsästyksen valvonta painottuu syksyyn suurelta osin metsästysaikojen takia. Useiden suositusten riistaeläinten metsästysaika alkaa syksyllä ja tällöin myös metsästäjiä on liikkeellä toiminta-alueella. Luvussa 4 esitellyistä esimerkkitapauksista kaikki ovat sattuneet syksyn aikana. Metsästysajat ovat olennainen osa metsästyksen valvonnan tilannekuvaa. Myös metsästysaikojen noudattamista tulee valvoa, kuten luvussa 3.2 todetaan.

Tutkimuksen toiseen alakysymykseen, ”Mitkä ovat partion toimenpiteet tarkistettaessa metsästyksen luvallisuutta ja laillisuutta?”, vastataan kattavasti luvussa 3.2. Toimenpiteille löytyy kattava lakiperusta, joka on helposti saatavilla. Tärkeimpänä huomiona on tarkastuksessa huomioon otettavien asioiden määrä. Perusteellisen tarkastuksen tekeminen vaatii metsästyksen valvontaa suorittavalta henkilöltä hyvää ammattitaitoa ja perehtyneisyyttä asiaan.

Ammattitaidon merkitystä kuvaa mielestäni erittäin hyvin eläkkeellä oleva Metsähallituksen erätarkastaja Jorma Lappalainen ” *Erävalvonta työnä on erittäin pitkäjänteistä toimintaa, joka vaatii useamman vuoden perehtymisen oman alueensa tuntemiseen, tuntee maastot ja ihmisten käyttäytymisen erämaissa. Niin sanottu luonnonkirjan lukeminen on oma taitolajinsa. Varsinkin Lapin oloissa se nousee omaan arvoonsa.*⁹¹ ”

5.1 Kehitettävää

Metsästysrikoksista ja valvonnasta tiedottamista ei pidä missään nimessä väheksyä. Poliisin mukaan metsästys on erittäin mediaherkkä ja kiinnostava aihe, ja metsästys herättää paljon

⁹¹ <http://www.eraluvat.fi/eravalvonta/artikkelit/mietteita-eravalvonnasta.html> 24.3.2014

tunteita ja keskustelua, varsinkin asianosaisten ääripäissä⁹². Tiedottamalla Rajavartiolaitoksen suorittamasta valvonnasta ja selvitetystä rikoksista luodaan rajavartiolaitokselle positiivista julkisuuskuvaa. Pienistäkin tapauksista uutisoiminen kiinnostaa kansaa ja etenkin metsästäjiä. Hyvänä esimerkkinä ovat kanalintujen tieltä metsästys tapaukset kuten lokakuussa 2013 Pohjois-Karjalan rajavartioston alueella tapahtunut metson tielle ampuminen⁹³. Tapahtunut rikos sinällään on pieni ja ei niin vakava, mutta kyseiset tapaukset ovat metsästäjien piirissä paheksuttuja. Toisaalta varsinkin ääripäistä luonnonsuojelijoiden mielipide on usein se, etteivät viranomaiset tee mitään metsästysrikosten ehkäisemiseksi. Pienistäkin tapauksista tiedottaminen korjaa tätä käsitystä. Samalla parannetaan kansalaisten tietämystä siitä, että myös Rajavartiolaitos suorittaa metsästyksen valvontaa.

Kainuun rajavartiosto havaitsi vuonna 2012 26 kappaletta luonnonvararikoksia. Tapauksia oli 47 % vähemmän kuin vuonna 2011. Kainuun rajavartiolaitoksen mukaan asiaa selittää osaltaan kansalaisten tietoisuuden lisääntyminen siitä, että rajavartiolaitos valvoo ja myös tutkii paljastuneita metsästys- ja kalastusrikoksia.⁹⁴

Kappaleessa 4.2 tulee esille, kuinka paljon asioita tulee ottaa huomioon suoritettaessa metsästyksenvalvontaa. Metsästyksenvalvonnan tehokas suorittaminen vaatii perusteellista perehtymistä aiheeseen. Rajavartijan peruskurssilla annettava koulutus antaa vain perusteet aiheeseen. Koulutus jääkin suurelta osin hallintoyksiköiden vastuulle ja toteutettavaksi työn ohella. Rovaniemen erävalvontaseminaarin kaltaiset tapahtumat ovat merkittäviä koulutuksen kannalta, kun viranomaiset jakavat tietoa ja kokemuksia keskenään. Valvontaa suorittavan omasta metsästysharrastuksesta ja sen kautta tulevasta kokemuksesta on merkittävä etu. Henkilöä, joka ei tunne metsästys- ja aselainsäädäntöä, on turha käyttää metsästyksen valvonnassa. Se ei ole tehokasta eikä luo ammattitaitoista kuvaa rajavartiomiehistä metsästäjien keskuuteen.

Mikäli valvonnassa joudutaan käyttämään henkilöitä, joilla ei ole kokemusta metsästyksen valvonnassa, tulisi nämä sijoittaa samoihin partioihin kokeneempien kanssa. Samalla saavutetaan työpaikkaoppimista ja koulutetaan lisää ammattitaitoisia rajavartiomiehiä metsästyksen valvontatehtäviin

5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet

⁹² Markku Paksuniemi tiedottaja Pohjois-Karjalan poliisilaitos, Erävalvonta seminaari 19.3.2013 Erärikosten viestintä

⁹³ http://www.raja.fi/p-kr/tiedotteet/1/0/metso_ammuttiin_tielle_lieksassa 17.12.2013

⁹⁴ Kainuun rajavartiosto toimintakertomus 2012 s.10

Tärkein havainto jatkotutkimusmahdollisuuksien kannalta on se, ettei metsästyksen valvontaa ole tutkittu. Tieteellistä tutkimusta kandidaatin tutkielman aineistoksi oli erittäin hankala löytää. Myöskään tämän tutkielman kaltaista työtä, jossa taktisia periaatteita sovelletaan Rajavartiolaitoksen rauhanajan toimintoihin, en ole löytänyt. Tämän tyyppiset tutkimukset olisivat erittäin mielenkiintoisia ja laajentaisivat taktiikan tutkimusaineistoa.

Tutkimustyön edetessä on ilmennyt useita mahdollisuuksia jatkaa tutkimusta metsästyksen valvonnan taktiikasta. Tämän tutkimuksen laajentaminen koskemaan viranomaisyhteistyötä ja valvontaiskuja on yksi mahdollisuus. Valvontaiskujen taktiikka eroaa päivittäistoiminnasta joukkojen koon osalta ja huomioon pitää ottaa myös yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa. Erityisesti voimien taloudellinen käyttö nousisi suurempaan rooliin tutkittaessa valvontaiskuja, koska resurssien määrät kasvaisivat.

Merkittävä jatkotutkimusmahdollisuus olisi tutkia erävalvonnan ja metsästyksen valvonnan tilannekuvaa ja riskianalyysiä. Tilannekuvan muodostamista ja ylläpitämistä erävalvonnan osalta voitaisiin edelleen kehittää. Riskianalyysin käyttöä ja mahdollisuuksia erävalvonnassa olisi hyvä tutkia laajemmin.

LÄHTEET

1 JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

1.1 Erävalvonta seminaarin materiaalit

Erkki Turtinen, Erävalvonta seminaari, Metsähallituksen erävalvonta 19.3.2013

Leila Suvantola, kihlakunnansyyttäjä, Erävalvonta seminaari, Erärikokset syyttäjän näkökulmasta, 20.3.2013

Markku Paksuniemi tiedottaja Pohjois-Karjalan poliisilaitos, Erävalvonta seminaari, Erärikosten viestintä 19.3.2013

M Sandström, kapteeni, Erävalvonta seminaari, Riskianalyysi ja tilannekuvan muodostaminen erärikoksissa 20.3.2013

Sauli Härkönen, Erävalvonta seminaari, Suomen riistakeskuksen rooli riistanhoitoyhdistysten toteuttaman metsästyksen valvonnan koordinoinnissa 19.3.2013

Timo Ajaste, Poliisitarkastaja, Erävalvonta seminaari, Erävalvonta ym. – poliisin puheenvuoro 19.3.2013

1.2 Esitutkintapöytäkirjat

Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40106/13 15.10.2013

Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40104/13

Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40107/13 12.11.2013

Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40088/13 19.9.2013

Kainuun rajavartiosto, esitutkintapöytäkirja 9184/R/40111/12 1.11.2012

1.3 Kyselyt

Kysely, vanhempirajavartija Ismo Komulainen 27.2.2014, vastaukset tutkijan hallussa

Kysely, ylijajavartija Sami Sorri 26.2.2014, vastaukset tutkijan hallussa

1.4 Muut julkaisemattomat lähteet

Henkilökohtainen tiedonanto, Kuhmon rajavartioaseman päällikkö, yliluutnantti Jouko Kinunen 26.2.2014

Kainuun rajavartiosto toimintakertomus 2012

1.5 Raja- ja merivartiokoulun opetusmateriaali

Asko Ainoa, kapteeni, oppitunti, rajavartiolaitoksen talouden sopeuttamisohjelma, 17.12.2013
 Jyrki Karhunen, yliluutnantti, oppitunti, Rajojen valvonta- Partion toiminta ja sen johtaminen
 12.9.2013

Jyrki Karhunen, yliluutnantti oppitunti, Partion toiminta valvonta- ja tarkastus-tehtävässä
 14.10.2013

Jenni Kinnunen, yliluutnantti, oppitunti, Johdatus erävalvontaan 14.10.2013

Simo Purmonen, majuri, oppitunti, Rajojen valvonnan taktiikkaa maarajalla 11.9.2013

2 JULKAISTUT LÄHTEET

2.1 Lait ja asetukset

Ampuma-aselaki 9.1.1998/1

Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta 27 § 1299/2009

Laki rikoslain 48 a luvun muuttamisesta 232/2011

Metsästyslaki 28.6.1993/615

Pakkokeinolaki 22.7.2011/806

Poliisilaki 22.7.2011/872

Rajavartiolaki 15.7.2005/578

Rikoslaki 11.3.2011/232

Schengenin rajasäännöstö

Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta 270/2013

2.2 Internet lähteet

<http://www.eraluvat.fi/eravalvonta/artikkelit/mietteita-eravalvonnasta.html> 24.3.2014

<http://www.eraluvat.fi/metsastys.html> 16.12.2013

<http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/hirvien-salametsastys-ammattimaista-liiketoimintaa/1819806> 16.12.2013

http://www.raja.fi/p-kr/tiedotteet/1/0/metso_ammuttiin_tielle_lieksassa 17.12.2013

<http://riista.fi/metsastys/metsastysajat> (vuoden 2013 metsästysajat)

<http://www.salakaadotseis.fi/>

yle.fi/uutiset/suurin_osa_salakaataajista_aktiivimetsastajia__ilmiolla_hiljainen_hyvaksynta/6530449 16.1.2014

http://yle.fi/uutiset/hirviporukka_metsasti_vaaralla_alueella__tutkitaan_useista_rikoksista/7034870 16.1.2014

http://yle.fi/uutiset/susien_salakaato_oli_tarkkaan_suunniteltu_operaatio/6463388
16.12.2013

http://yle.fi/uutiset/karhu_hyokkasi_metsastajan_kimppuun_karstulassa/7026876 24.2.2014

http://yle.fi/uutiset/metsastysrikosten_valvonta_puhutti_eduskuntaa/5659360 30.1.2014

2.3 Kirjallisuus

Clausewitz Carl Von, sodankäynnistä, Art moon, Smedjebacken 1998,

Huttunen Mika, Monimutkainen taktiikka, julkaisusarja 1, Nro. 2/2010

Huttunen, Mika ja Metteri, Jussi: Ajatuksia operaatiotaidon ja taktiikan laadullisesta tutkimuksesta, Julkaisusarja 2, Taktiikan asiantietoa n:o 1/2008

Huttunen, Mika, Näkökulmia taktiikkaan – taktiikan käsite ja taktiikan keinot tulkinnan kohteena, Maanpuolustuskorkeakoulu, Taktiikan laitos, julkaisusarja 3, Taktiikan työpapereita n:o 1/2005

Iskanius Markku, operaatiotaidon sekä taktiikan tutkimus sekä tutkimusmenetelmät, MPKK:n julkaisusarjat N.o 1/1997,

Komppanian taisteluohje, Edita Prima Oy Helsinki 2008

Sun Tzu, sodankäynnintaito, WSOY, Juva , 1998

2.4 Muut julkaistut lähteet

Kainuun rajavartiosto, tiedote, 13.10.2013

Kainuun rajavartiosto, tiedote 13.9.2013

Kainuun rajavartiosto, tiedote 27.9.2012

Keränen Mika, Karhun haaskametsästyksen tuomat haasteet Rajavartiolaitokselle, 2012

Metsästys 2011 (2012), Tilastoja 5/2012, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki

Suomalainen metsästäjä 2008 (2009), Selvityksiä 19/2009, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki

LIITTEET

LIITE 1

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

Metsästyksen valvonta Kuhmon rajavartioasemalla

Vastaaajan tiedot

1. Vastaaajan tiedot

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti

Tehtävä

---

2. Vastaaajan kokemus metsästyksen valvonnasta

Metsästyksen valvonnan suunnitte-**lu**

3. Kuka/ketkä suunnittelevat metsästyksen valvonnan Kuhmon rajavartioasemalla?

---

4. Miten suunnittelu toteutetaan?

---

5. Onko Kuhmon rajavartioasemalla käytetty riskianalyysejä apuna metsästyksen valvonnan suunnitteluun?

---

6. Millä perusteella valvontaa kohdennetaan tietyille alueille?

---

7. Onko Kuhmon rajavartioaseman toiminta-alueella painopiste alueita metsästyksen valvonnan kannalta?

---

8. Miten metsästyksen valvonta painottuu vuodenaikoihin nähden?

Metsästyksen valvonnan tilanneku-

va

9. Miten metsästyksen valvonnan tilannekuvaa pidetään yllä?

---

10. Mitä tekijöitä metsästyksen valvonnan tilannekuvaan liittyy?

---

11. Mitä yhteistoimintaa paikallisten metsästäjien ja metsästysseurojen kanssa on?

Metsästyksen valvonnan toteuttaminen

12. Miten partio suorittaa metsästyksen valvontaa päivittäistoiminnassa?

---

13. Miten rajavalvonta koiria käytetään metsästyksen valvonnassa?

---

14. Mitä ja miten teknisiä valvontalaitteita käytetään metsästyksen valvonnassa?

---

15. Miten metsästyksen valvontaa voitaisiin kehittää?

LIITE 2

KAINUUN RAJAVARTIOSTO

Päivämäärä
17.11.2011

Käsittelijä
Rajatoimisto

Vite

Vastaanottaja

Vastaanottajan merkinnät

KR:n jakelu A + B
RVLE
Kompassi

KD numero
1089/08/2010

☐ Keskusteluun viitaten	☐ Sopimuksen mukaan	☐ Pyynnöstänne	☐ Lausuntoa varten	☐ Tarkasteltavaksi	☐ Pyydän palauttamaan	☐ Tiedoksi
☐ Jaettavaksi	☐ Hyväksyttäväksi	☐ Toimenpiteitä varten	☐ Kiittään palautetaan	☐ Allakirjoitettavaksi	☐ Pyydetään soittamaan	☐ Palautettava asiakirjoihin
☐ Palautetaan asiakirjoihin	☒ Jää vastaanottajalle	☐ Kirjeellinen	☐	Lähetetään edelleen, minne?		

Mukana seuraavat asiakirjat liitteinä:

Ohessa lähetetään KRPAK A.2:n (Kainuun rajavartioston kokoonpano, toimialue ja työjärjestys) päivitetty liite 1 (Kainuun rajavartioston ja rajavartiostasemien toimialueet 1.1.2012). Liite tulee voimaan 1.1.2012 alkaen.

Muutoksessa Karttimon rajavartiostasema yhdistetään Suomussalmen rajavartiostasemaan myös toimialueen osalta.

Paikea ja allekirjoitukset

25.11.2011 Kajaani

Rajavartioston komentaja
Eversli

Ismo Kurki

Apulaiskomentaja
Everstiluutnantti

Jouni Norppa

KAINUUN RAJAVARTIOSTON JA RAJAVARTIOASEMIEN TOIMIALUEET 1.1.2012

KUHMON JA VARTIUKSEN RAJAVARTIOASEMIEN TOIMIALUEET 1.1.2012

